

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมต่อการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครั้งแรก โดยศึกษาที่แผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การดำเนินการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครั้งแรกที่แผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี และอายุครรภ์ระหว่าง 16 – 28 สัปดาห์ สถานภาพสมรสคู่ จำนวน 38 ราย

2. กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครั้งแรกที่คัดเลือกจากประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยถามความสมัครใจและมีคะแนนการปรับตัวต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 จำนวน 12 ราย จากนั้นสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก เหลือ 6 คน ให้เป็นกลุ่มทดลอง โดยมีวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยประสานงานกับเจ้าหน้าที่แผนกฝากครรภ์ ขอความร่วมมือในการดำเนินการประเมินการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครั้งแรก โดยให้ทำแบบประเมินการปรับตัว

2.2 ผู้วิจัยนำแบบประเมินการปรับตัวที่ผ่านการประเมินจากหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครั้งแรกอายุครรภ์ระหว่าง 16-28 สัปดาห์ มารวมคะแนนการปรับตัวเรียงลำดับจากน้อยสุดไปหามากสุด คัดเลือกคนที่มีความเสี่ยงต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 มาเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการสอบถามความสมัครใจ เมื่อได้กลุ่มตัวอย่าง ตามความสมัครใจแล้ว จากนั้นสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากไว้ 6 คนเป็นกลุ่มทดลอง เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถสังเกตผลการทดลองได้อย่างสมบูรณ์

เหตุผลที่เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 เพราะหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และการปรับตัวสูง ซึ่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 น่าจะครอบคลุมลักษณะการปรับตัวได้ทุกลักษณะที่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นในภาวะปกติจะเกิดขึ้นได้ ถ้ามีระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ต่ำกว่านี้อาจจะได้ปัญหาการปรับตัวในบางลักษณะที่เป็นกรณีเฉพาะต้องการใช้วิธีการพิเศษบางอย่างเพื่อปรับพฤติกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบวัดการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครรภ์แรก เป็นแบบวัดซึ่งเอมอร์ รตินธร (2536) สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดเรื่องการปรับตัวในระยะตั้งครรภ์ของโบแบค และเจนเสน (Bobak & Jensen, 1987, pp. 227-232) และหาความเชื่อมั่นได้ .89 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขและหาความเชื่อมั่นใหม่โดยการทดลองใช้ (Try – Out) กับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครรภ์แรกที่มีคุณสมบัติลักษณะเดียวกัน ณ โรงพยาบาลท่าหลวง อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี ได้ค่าความเชื่อมั่น .94 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ คือ ไม่มีความจริงเลย เป็นความจริงเป็นบางครั้ง เป็นความจริงมาก และเป็นความจริงมากที่สุด แต่ละข้อจะแสดงถึงความกังวลใจเรื่องการปรับตัวใน 5 ด้าน

1.1 ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพลักษณะ หมายถึงการกังวลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงรูปร่าง ลักษณะ การทำหน้าที่ของร่างกาย ความไม่สุขสบายทางกายที่เกิดจากการตั้งครรภ์ จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ 2, 7, 12, 17, 22, 27, 32, 37, 41

1.2 ด้านการรับบทบาทใหม่ หมายถึงการกังวลใจในเรื่องการดูแลบุตร ความสามารถของตน ในการดูแลบุตร และผลอันเกิดจากการรับบทบาทใหม่ จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ 1, 6, 11, 16, 21, 26, 31, 36

1.3 ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรส หมายถึงความกังวลต่อพฤติกรรมของสามีที่มีต่อการตั้งครรภ์ ความกังวลต่อการดูแลเอาใจใส่จากคู่สมรสในขณะตั้งครรภ์ การยอมรับบุตรที่เกิดมาของคู่สมรสและเพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ 3, 8, 13, 18, 23, 28, 33, 38, 42, 45, 50

1.4 ด้านสัมพันธ์ภาพกับบุตรในครรภ์ หมายถึงความรู้สึกกังวลเกี่ยวกับเพศ สุขภาพ ความแข็งแรง สมบูรณ์ ลักษณะภายนอกของบุตร เช่น รูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ ขนาด ลักษณะนิสัยของบุตร อันตรายและความไม่ปลอดภัย ที่อาจเกิดขึ้นกับบุตรในระยะตั้งครรภ์และระยะคลอด จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ 4, 9, 14, 19, 24, 29, 34, 39, 43, 47, 48, 49

1.5 ด้านความกังวลใจเกี่ยวกับการคลอด หมายถึงความกังวลใจในเรื่องการคลอด ความรู้เกี่ยวกับภาวะ พฤติกรรมการแสดงออกของคนในขณะคลอดตลอดจนการดูแลของแพทย์และพยาบาลใน

ห้องคลอด และการเกิดภาวะแทรกซ้อนหรืออันตรายในขณะคลอด จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 44, 46

2. ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมของ อิลิส (Ellis) ตามรูปแบบ เอ บี ซี ดี อี (A B C D E) ซึ่งผู้วิจัยคิดโปรแกรมการบำบัดแบบพิจารณาเหตุผลอารมณ์และพฤติกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายในการวิจัย นำไปสร้างโปรแกรม และให้ประธานกรรมการตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องระหว่างนิยามคำศัพท์เฉพาะ เนื้อหา วิธีดำเนินการ

3. นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและพฤติกรรม ที่ผ่านการตรวจจากประธานกรรมการ และแบบวัดการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครั้งแรกให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ ความตรงตามเนื้อหาและความครอบคลุมตามเนื้อหา ความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ แนะนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไข

4. นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม แบบพิจารณาเหตุผลและพฤติกรรม ที่ปรับปรุงแล้ว และแบบวัดการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครั้งแรก นำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติเหมือนกัน ณ โรงพยาบาลท่าหลวง อำเภอท่าหลวงจังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 22 มีนาคม – 16 เมษายน 2547 โดยดำเนินการทดสอบโปรแกรม สัปดาห์ละ 2 ครั้งติดต่อกัน รวม 4 สัปดาห์ ทั้งสิ้น 8 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

5. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สร้างประเด็นคำถามตามกรอบแนวคิดการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครั้งแรก โดยผ่านการตรวจสอบจากกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และเก็บข้อมูลโดยการบันทึกเทป

การดำเนินการทดลอง

แบบแผนการวิจัยเป็นแบบ Single-Group Time Series Design (Wiersma, 1986, p. 147) โดยที่การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบที่มีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม ทำการวัดข้อมูลเชิงปริมาณก่อนการทดลอง 3 ครั้ง ห่างกันครั้งละ 1 สัปดาห์และวัดข้อมูลเชิงปริมาณหลังการทดลอง 1 ครั้ง ติดตามผลข้อมูลเชิงปริมาณ 1 ครั้งอีก 1 ครั้ง และศึกษาเชิงคุณภาพอีก 1 ครั้ง ซึ่งมีแบบแผนการทดลองดังนี้

กลุ่ม	Pretest	Treatment	Posttest	Follow up	
RE	T ₁ T ₂ T ₃	X	T ₄	T ₅	T ₆

RE	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
T1, T2, T3	แทน	การทดสอบการวัดการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ก่อนได้รับโปรแกรม
X	แทน	โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม
T4	แทน	การทดสอบการวัดการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น หลังได้รับโปรแกรม
T5	แทน	การทดสอบการวัดการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น หลังได้โปรแกรม 1 เดือน
T6	แทน	การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึง ประสบการณ์จากกลุ่มตัวอย่าง ที่ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยมาแล้วครบถ้วนในประเด็นต่าง ๆ คือ การเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ การรับบทบาทใหม่ สัมพันธภาพกับคู่สมรส สัมพันธภาพกับบุตรในครรภ์ และความกังวลใจเกี่ยวกับการคลอด โดยพิจารณาทั้งผลทางตรงและผลทางอ้อมที่เกิดขึ้น การศึกษา T5 กับ T6 ที่แยกศึกษาแต่ละครั้ง เพื่อไม่ให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกเหนื่อยล้าจากการตอบแบบสอบถาม และต้อง ให้คำสัมภาษณ์ในช่วงเดียวกัน อีกประการหนึ่งคือ การให้เวลากลุ่มตัวอย่างพิจารณาบททวน ประสบการณ์ที่ตนได้รับในแต่ละช่วงของการทดลองด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ

- 1.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้อำนวยการ โรงพยาบาลชัยบาดาล เพื่อขออนุมัติในการวิจัย
- 1.2 ผู้วิจัยเข้าพบผู้อำนวยการ โรงพยาบาลชัยบาดาล เพื่อแนะนำตัวชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

2. ขั้นตอนการทดลอง

แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

2.1 ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยประสานงานกับเจ้าหน้าที่แผนกฝากครรภ์โรงพยาบาลชัยบาดาล เพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครั้งแรก จำนวน 38 คน แล้วเรียงลำดับคะแนนการปรับตัว จากต่ำสุดไปหาสูงสุด คัดเลือกผู้ที่มีคะแนนการปรับตัวต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากออกมา 6 คน เพื่อเป็นกลุ่มทดลองและทำการทดสอบวัดการปรับตัวในระยะตั้งครรภ์ซ้ำอีก 2 ครั้ง ห่างกันครั้งละ 1 สัปดาห์

2.2 ระยะทดลอง

กลุ่มทดลอง จะได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม โดยเริ่มทดลองตั้งแต่วันที่ 19 เมษายน – 13 พฤษภาคม 2547 โดยทำการทดลองในวันจันทร์และวันพฤหัสบดี เวลา 13.30 – 14.20 น. ซึ่งผู้วิจัยกำหนดไว้ 8 ครั้ง ตามขั้นตอน แบ่งเป็น สัปดาห์ละ 2 ครั้ง 4 สัปดาห์ ครั้งละ 50 นาที รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 4 สัปดาห์

2.3 ระยะหลังการทดลอง

เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นครั้งแรก ในครั้งสุดท้ายของการเข้ากลุ่มคือวันที่ 13 พฤษภาคม 2547

2.4 ระยะติดตามผล

หลังจากการทดลองทั้งช่วงประมาณ 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการประเมินผลของโปรแกรม โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามซ้ำ อีก 1 ครั้งในวันที่ 10 มิถุนายน 2547

2.5 ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพในกลุ่มตัวอย่าง โดยการสัมภาษณ์ทุกช่วงของการทดลองและทำการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อสรุปรวมในครั้งสุดท้ายของการติดตามผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพรรณนา คะแนนการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์แรก โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติวิเคราะห์ เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ก่อนและหลังการทดลองโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One - Way ANOVA: Repeated Measures)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย
2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. สถิติทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One – Way ANOVA: Repeated Measures)
4. ทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีทดสอบรายกลุ่มแบบ LSD (Least Significant Difference)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกกลุ่มตามเป้าหมายของการวิจัยและจำแนกประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลที่เกิดขึ้นตามกรอบแนวคิดการปรับตัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นแรก จากการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ และสร้างข้อสรุปตามประสบการณ์ที่เกิดขึ้น